

FOLYÓIRATOK.

A Kunst und Kunsthandwerk első kettős füzetében azon bemutató töredék-cikkelyek kiegészítése illetve egész terjedelemben való közlése foglaltatik, melyeket a próbafüzet ismertetése alkalmából folyóiratunk 4. számában ismertettem. Ezek között kiváló fontossággal bír Wickhoffnak az *iparművészeti muzeumok jövőjéről* szóló értekezése, mely valóban napirenden lévő kérdést bolygatván meg, kívánatos, hogy azt legalább kivonatban reprodukáljuk, mit a következőkben teszünk meg:

Az alakképzésben és ornamentikában fel lépett új irányzat, mely minden téren rohamosan kezd hódítani, aktuálissá teszi a kérdést, mi történjék az iparművészeti muzeumok idáig gyűjtött mindazon mintáival, a melyek számára voltaképen ezen muzeumok létesültek? Az új stílus ornamentumait a szabad természetből szabadon merítvén, konstrukcióit a szükség kívánalmaihoz méri s nem törődik azzal, mint festették az antik görögök vázáikat, mint szerkesztették meg a XVI. századbeli olaszok székeiket,

vagy miként ékesítették a perzsák falaikat. Az új stílus maga is egy történeti produktum, a minő például az antik stílus volt s a modern élet és művészetből kifejlődve a maga mi voltában teljesen függetlenül áll előttünk.

A modern stílus nem oly új, a minőnek látszik. Angliában már a múlt század közepén meglehetősen erővel jelentkezik s lényegében nem is egyéb, mint angol stílus, amiként az antik görög, a góth francia a renaissance pedig olasz stílus volt.

A történelem beigazolta, hogy már az ó- és középkor elején fellépő mindazon stílusok, a melyek a civilizált világ stílusai gyanánt voltak elfogadandók, mindig egy középpontból áramlottak ki, mindig egy-egy külön nép által találtattak ki, a honnét kivándoroltak, magukat idegen nemzetek etnikai, klimatológiai és szociális kívánalmainak alávetették, s azokkal többé-kevésbé azonosultak.

A napjainkban óriási mértékben jelentkező technikai találmányok a modern életet alapjából átalakítják; az új szociális problé-

mák, melyek a politikának úgyszólván egyedüli tárgyát alkotják, megoldást keres-

PÁRNA.

A „Kunst u. K.-Handw.“-ből.

nek s együttvéve arra utalnak, hogy az európai történelemnek egy új korszaka vette kezdetét. Nem lehet csodálni tehát, ha a stílusképződés régi tüneténe megismétlődik, s ha egy nemzeti stílusnak a világkörüli való új vándorlását s annak mindenütt örömteljes fogadtatását tapasztaljuk.

A mozgalmat nem az iparmúzeumok s a művészi iskolák indították meg. Az u. n. magasabb művészetekből indult ez ki, mindenekelőtt azonban a festészetből, a mely művészet napjainkban sokkalta jobban felvirágzott, mint Rembrandt és Velasquez korában. Ehhez társult a technika magas fokú kifejlődése is, a mely vasszerkezeteinél már nem használhatta a régi stílust. Angliában, a honnét a technikai találmányok zöme kiáradt, már régebben figyelmen kívül hagyták a múltak hagyományait; elsőben a bútort szerkesztették meg a modern követelményeknek megfelelőleg, azután a jelen század folyamán az edényeket és az ornamenteket

teljesen átalakították, úgy, hogy a századvég a magasabb és az alkalmazott művészetekben egy új egységes stílus létesülését üdvözölheti már, mi a művészeket s a művészetet élvező közönséget ismét egy nagy lelkes táborban egyesíti össze.

Szükséges tehát, hogy mindazon iparművészeti múzeumok, melyek a modern irányból elmaradtak, gyűjteményeiket a modern mozgalmak kívánásainak megfelelőleg kiegészítsék. Fel kell keresniök az iparművészetek minden egyes ágának legvirágzóbb fajtát, ki kell válogatniök ezekből a legjobb mintákat, a melyeket típusok gyanánt kell felhasználniök.

E század második felében lépett föl egy nevezetes művészettörténeti sajtóság. A keletázsiai művészet, miként azt kiváló tudósok kutatásai révén megtudtuk, éppen úgy, mint a nyugati művészet is, a görög műbefolyás

A „Kunst u. Kunsthandw.“-ből.
TAPÉTA.

hatása alatt fejlődött ki. Kr. e. az V. és IV. században, valamint a római császárság korában, a görög minták Indián keresztül a távoli kelet országaiba is eljutottak, de azután, hogy az összefüggés ezen országok között megszűnt, a művészet Chinában s Japánban ment lett ennek befolyásából s a maga lábán kezdett járni, önállóan tovább fejlődni. Páris és London művészei, kik a század-közepi modern művészi mozgalmak élén állottak, csodálva tapasztalták, hogy mindazok a dolgok, a melyeknek érdekében ők fáradtak, Japánban már készen vannak, hogy ezekben a japániak az európaiakat megelőzték s minden időben megtartották azt a képességüket, hogy művészetükhöz az anyagot a természetből merítsék. Így egyesült újabban kelet és nyugat művészete ismét egy közös mederben.

Ezekből a körülményből következik tehát, hogy az iparművészeti múzeumok keletázsiai gyűjteményeit mindenütt szervezni kell, hogy azoknak tárgyai a japáni művészet sajátlagos kifejlődéséről tanulságot nyújtsanak s a további érdeklődést ébrentartsák.

Az a körülmény, hogy a modern művészet mintáit a természetből meríti, megszünteti egyszersmind a magasabb művészetekkel foglalkozó egyének és az iparművészek között fennálló felesleges és értelem nélküli űrt is, melyet jóformán az idézett elő, hogy az elmúlt művészi periódus képviselői voltaképen a történelmi stílusok egyszerű lemásolásánál egyebet nem végeztek. Annyival könnyebben fog ez megtörténni, mivel a modern stílus szóvivő szellemei, a modern festőművészek, a miként ez Londonban, Párisban, Glasgowban s részben Münchenben máris megtörtént, társulnak az iparművészettel s e társulásnak eredményei, mint azt előre látni lehet, meglepők lesznek.

Ehez járul még az a tény is, hogy minden nemzet, ország, és provincia, talajának produktumai szerint, bizonyos technikákra van utalva. Az erdőkben gazdag alpesi országokban régi idők óta virágzott a fafaragás művészete s maga Ausztria az egyházi és világi fafaragászati cikkek legjelesebb termékeit képes felmutatni.

A hazai művészet múltját, tiszteletreméltó tradícióját nem kell tehát a feledés homályába süllyeszteni, de ébren kell tartani az iránt a szeretetet, mely képes lenni a hazai tradíciókon nyugvó s a hazai szükségletet kielégíteni hivatott művészetet tovább fejleszteni

s nem lesz szükségünk arra, hogy rhódusi tányérokat és spanyol tálakat hajhászunk, de büszkeséggel fogunk visszatekinteni mindarra, a mit apáink teremtettek, kiknek nem szolgálai másolás, de időnk műizlésének megfelelő új műtárgyak létesítése által fogunk nyomdokaikba léphetni.

Az iparművészeti múzeumokat idáig történelmi alapokon szervezték s a már fennálló formák továbbfejlesztésével nem gondoltak;

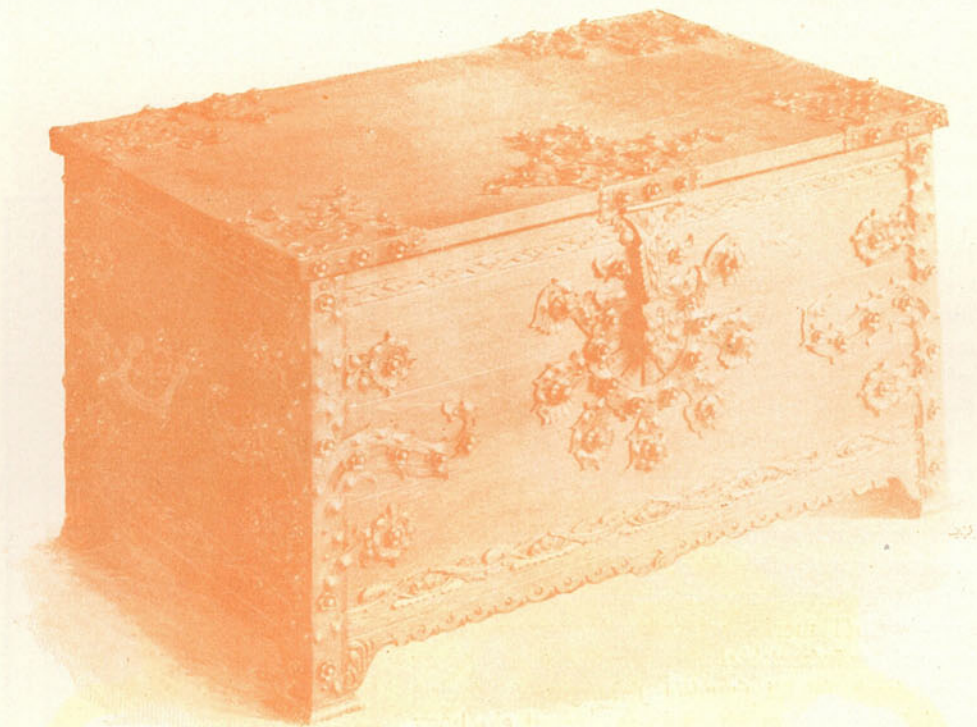

A „Kunst u. Kunsthandwerk“-ből.
ÜVEGMOZAIK.

nem tárgítottak attól a feltevéstől, hogy minden időknek megvoltak a műtárgyai, a melyeket, mint mintaszerűeket egyszerűen utánozniok kell. Ma azonban magának a történetnek

merült formák történetének összeállításán fáradoznak ez időszerint.

A második füzetben érdekes leírását találjuk annak a modern interieurnek, a me-

Készítette Sipos G.

VASALT LÁDA.

Terv. Faragó Ö.

A m. iparművészeti társulat bazárjából.

ápolása is alapjában megváltozott; ma már a történelemben sem állapodunk meg egyszerűen az államakcióknál, de keressük a szellemi és anyagi élet nyilvánulásainak gyökereit; éppen így a művészettörténet sem állapodhatik meg egyszerű művészettörténetnél, nem képezheti a stílusok történetét sem, de át kell alakúlnia a formák történetévé. *Ezen törekvésében kell őt az iparművészeti múzeumoknak gyámolítaniok, a mely múzeumok a formák történetéhez az anyagot tárlókban felhalmozva régóta őrzik már.*

Ha okszerűen és tárgyilagosan kívánunk eljárni, úgy első sorban az egyes országokban kell a formák történetét megkeresnünk, a miként ezt például Masner, a bécsi iparművészeti múzeum őre és Riegl tanár tervezik, kik az osztrák földön fel-

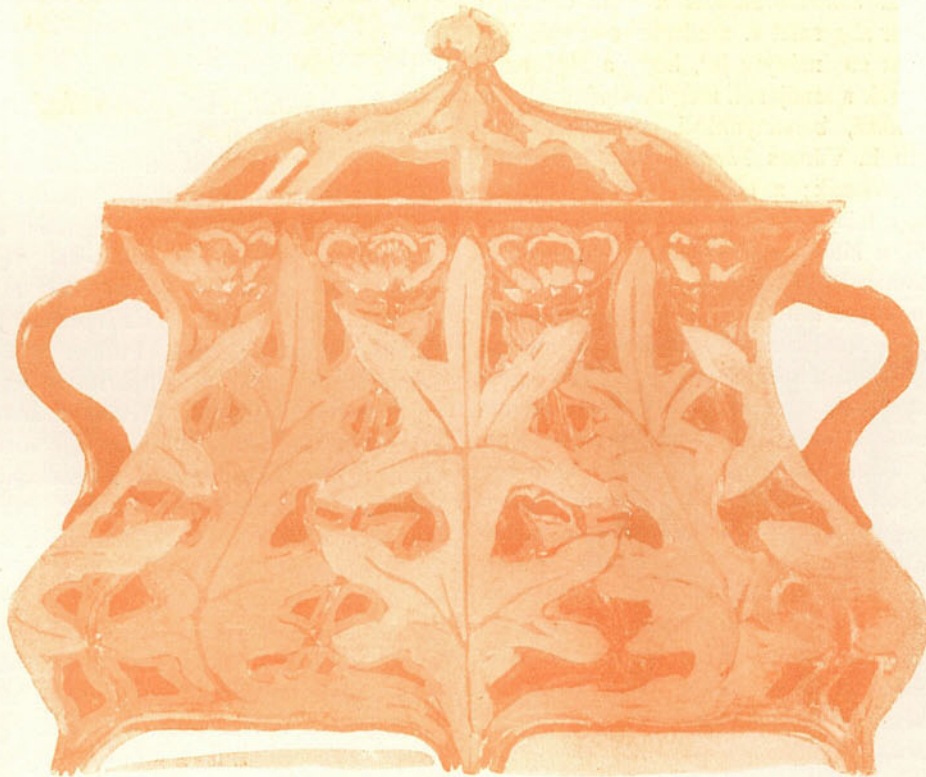
lyet az Österreichisches Museum téli kiállításán bemutatott, s a mely interieur legutóbbi számunkban képben bemutatott olvasóinknak. Létesítésén Lefler Henrik festőművész, Urban József műépítész, Rathausky szobrász és a Schönthaler & Söhne cég vállvetve fáradoztak. Minden ízében „modern“ látványt nyújtott e szoba, mely az első pillanatra szokatlan volt ugyan a bécsieknek, de a melyet a finomult műízléssel bíró közönség mihamar bámulattal és nagy érdeklődéssel élvezett. Ezen interieur falkárpitjának képmását itt közöljük. A moiré papírkárpit világos-zöld alapon golgotha virágból alakított motívumokat tüntet elő, melyekben a kecsesen összehajló szárak, a sötétzöld, újjazott levelek s a természetes színükben pompázó virágok

tűnnek elő. A mintát e falkárpithoz Lefler festőművész tervezte. A bécsi iparművészeti múzeum igazgatójának szívességéből még bemutatjuk a szoba erkély-ablakának amerikai láva-üvegből készült s ólomlécek közé foglalt színes képmását, mely tüskérózsika jelenetét tünteti elő s az egyik székpárna hasonmását, mely nílus-zöld moirén négyszögben stilizált mákvirágot ábrázol. A párna levehető a székről, s csupán a négy sarkán erősíthető zsinórok segítségével a székhöz.

A kettős füzethez színes melléklet gyanánt az 1898. évre szóló osztrák kalendárium négy lapja van csatolva. A baloldali képezi a tulajdonképeni naptárt, a jobb rész

1796. évi február 12-én történt első előadásának allegóriája. A naptár az év minden hónapja számára készen van már, alapjában a régi jó fametszetek karakterével bír, de diszítéséhez Lefler és Urban, kik azt az uralkodó ötven éves jubileuma alkalmából ünnepi naptárul készítették, modern elemeket is használnak. Az osztrák közoktatásügyi miniszter megvette a naptárt s megbízta a folyóirat szerkesztőségét, hogy azt havonként külön mellékletek gyanánt mutassa be olvasó közönségének.

A folyóirat felemlíti, hogy a bécsi iparművészeti múzeumot az elmúlt év december havában 22241 egyén látogatta meg. Ha közöljük, hogy a budapesti iparműv-

A m. iparműv. társ. bazárjából.

Terv. Horti Pál.

ENGOBE EDÉNY.

figurális előállításban valamely oly eseményt tüntet elő, mely az illető hónapra vonatkozik. A januári a három királyt ábrázolja, a februáriusi a „Gott erhalte“

szeti múzeumnak ugyanezen hónapban 15592 látogatója volt, azon érdekes eredményhez jutunk, hogy a budapesti intézet körülbelül kétszerte nagyobb látogatottság-

nak örvendett, mint a bécsi, lévén Bécs lakosainak száma körülbelül kétszer nagyobb Budapesténél. E körülmény, míg egyrészt hazai közönségünknek az iparművészetek iránt való fogékonyságát illusztrálja, másrészt a legméltóbb bizonyítéka az iparművészeti múzeum életrevalóságának.

Mihalik J.

Kunst und Handwerk. Zeitschrift des Bayer. Kunstgewerbevereins. III–V. füzet. A három füzet gazdag tartalmából a következőket emeljük ki: Zimmermann Ernő a *scherrebecki* (schleswigi falu) szövőiskola termékeinek szentel hosszabb cikket. A képben bemutatott szőnyegek többnyire Eckmann Ottó kompozíciói után készültek. *Schwindrazheim* a Sind die alten Meister abgesetzt c. szellemes csevegésében arra az eredményre jut, hogy a régi nagy mesterek maradjanak meg ideáljainknak, de idolunkká, bálványunkká ne tegyük őket. Braun E. Vilmos *Thoma Hans* képkereteiről értekezik; a cikkhez tartozó illusztrációk, a tulajdonképeni keretkompozíciókon kívül, a kitűnő művész egyéb skicceiből is mutatnak be egyet-mást. Schumacher a modern angol művészeti mozgalom apostoláról *John Ruskin*ről ír. Csodálatosnak mondja, hogy napjainkban, midőn a sajtó az egész földkerekség minden számbavehető eseményének és mozgalmának hű leltárosa, Ruskin, kinek neve már magában véve egy művészeti és társadalmi program, Németországban úgyszólván ismeretlen maradhatott. Endell Ágost a *Heider*-család keramikus műveit méltatja, míg ugyancsak Schumacher Hocheder müncheni építkezéseit mutatja be, számos, szép illusztráció kíséretében. A bécsi Kunst- und Industrie-Museum butorkiállításáról Berlepsch ír egy tartalmas cikket.

Innen-Dekoration (Mein Heim—mein Stolz). Illustrierte Kunstgewerbliche Zeitschrift für der gesamten inneren

Ausbau. Darmstadt, 1898. febr.—március. A Koch-cég e folyóirata is új, modernebb köntösben jelenik meg. Elvi szempontokat tárgyal *Bredt Ernő* nagyon tartalmas és mélyebbre ható cikke: *Mehr Wahrheit und Persönlichkeit in Jedermanns Heim*. A cikk tendenciáját címe is elárulja. A februári füzetben még angol úri lakok interieurjeit látjuk, ebédlőt, könyvtár-szobát, konyhát; mint különösen gazdag díszítésül bemutatja továbbá e füzet a berlini Frombergház csarnokát, dús fa-architektúrájával. A márciusi füzet Bredt Ernő említett cikkének folytatásán kívül, a müncheni Michael Vilmostól mutat be interieur-tervezeteket, továbbá az Armbrüster testvérek vasrácsozatát, mely a csikagói kiállításról hazakerülve, Potsdam melletti Sanssouci kastély parkjának egy kapuja.

The Studio. Az Illustrated Magazine of Fine and Applied Art. — A febr. és márciusi füzetek tartalmából kiemeljük Gabriel Mourey cikkét, mely a párisi Galerie des Artistes Modernes legújabb kiállításával, az úgynevezett *hatoké*-vel foglalkozik: *The exhibition of the Six*. E hat művész, Felix Aubert, A. Charpentier, Jean Damp, Moreau-Nélaton, Plumet és Tony Seltersheim elitje a műiparral is foglalkozó művész-világnak. Elvüket a kiállítás katalógusának bevezető része így formúlazza: „*Nem ismerünk el különbséget a művészet és iparművészet között.*“ Plumet bútorokat állított ki, melyek korábbi, kissé mesterkelt műveihez képest öröndetes egyszerűségről tanuskodnak; Charpentier és Aubert fürdőnek fali dekorációját állították ki fayence-ból; Seltersheim és Damp fém munkákat mutatnak be. A cikket tizenkét kép teszi érdekesebbé. A füzetek egyéb cikkei közül még megemlíjük a Jungmann és Caren d'Ache rajzait ismertető két esszét, Jones cikkét sütőrostokról és Louise Hagenét a német festőnőkről. T.

